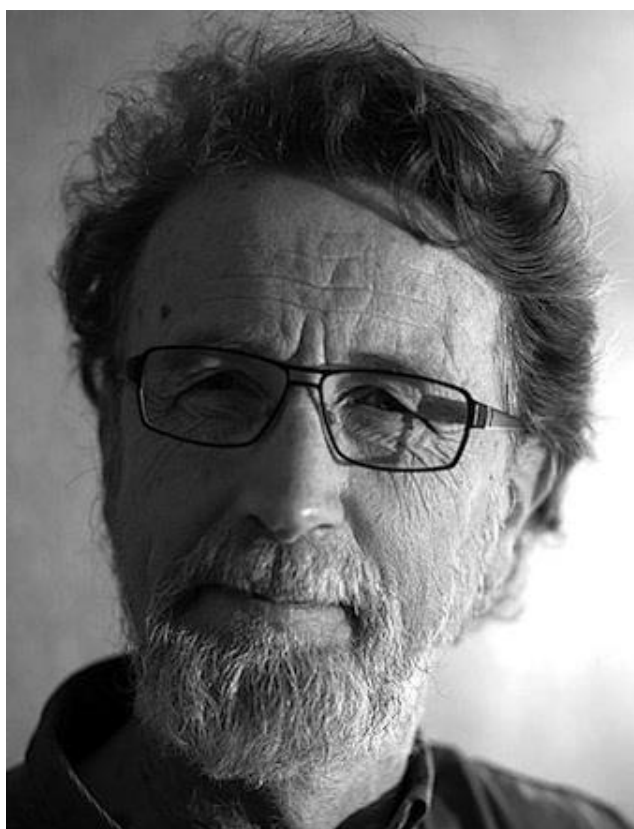


En pdf-artikel fra www.salmedatabasen.dk af præst og salmedigter Hans Anker Jørgensen

Hvornår blev jeg salmedigter?



Hvornår blev jeg salmedigter?

Hans Anker Jørgensen, præst og salmedigter

Min barndom var fuld af sang – hjemme i Vallekilde præstegård, i Hørve skole, i kirkerne, i missionshusene og i forsamlingshuset. Min far og mine søstre var sangskrivere, og det blev jeg også. Så da jeg var 12 år, fik min far et lille sort stilehæfte i julegave – med ”Nogle salmer af Hans Anker Jørgensen”.

Men i gymnasiet – Stenhus i Holbæk – blev jeg nærmest vaccineret imod ”fårenes brægen af salmer”. I min studietid i København prøvede jeg at skrive ”rigtige digte”. Jeg sang mange af de gode gamle salmer med glæde, men jeg skrev ingen nye. Og selv om jeg i 1974-75 oversatte et par moderne engelske og svenske salmer til dansk, og selv om arbejdet med konfirmander og gudstjenester i Allehelgens Kirke og i Tingbjerg fik mig til at oversætte lidt Kingo og Grundtvig til nudansk, regnede jeg mig ikke rigtigt for salmedigter, da jeg i efteråret 1980 cyklede fra Tingbjerg til Herlev Sygehus for at besøge Christian Moustgaard, en af mine nære bekendtes far. Han havde fået kræft i bugspytkirtlen, og det var dengang en sikker dødsdom. Da jeg havde hilst på, og vi havde snakket lid om hans tilstand, gav han mig et A4-ark fra en bunke på bordet ved sengen. Det var en kopi af de 11 vers, jeg havde skrevet som slutning på et bibelforedrag om MAGT ved Danske Kirkedage i Ålborg samme sommer. ”Når kærligheden får magt i verden” var også blevet brugt som salme af professor K.E.Skydsgaard ved Kirkedagenes afslutning i Ålborghallen, og det var jeg temmelig stolt af. Men at Kristeligt Dagblads økonomichef Moustgaard havde den liggende til uddeling ved sit dødsleje, det berørte mig dybt, så fra da af regnede jeg nok mig selv for en slags salmedigter.

Her er en lidt bearbejdet og forkortet udgave af den salme, som jeg skrev i maj 1980 på Riis-Magnussens melodi til ”En lærke letted, og tusind fulgte”:

1

Når kærligheden får magt i verden,
vil ingen udnytte andres savn.
Når Ånden hersker i sind og færden,
vil alle søge hinandens gavn.
Når Gud tar magten fra kyst til kyst,
vil alle synge af hjertens lyst.

2

Når Gud tar magten, blir syge sunde,
de lamme danser, forpinte ler.
Da taler åbent de stummes munde,
de døde hører, de blinde ser.
Da vågner glæden fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

3

Når Gud tar magten, blir sultne mætte
og brød og byrder retfærdigt delt.
Da trøstes triste, da hviler trætte,
et kræftsygt samfund blir sundt og helt.
Da blomstrer livsmod fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

4

Når Gud tar magten, vil lænker sprænges
og fanger danse om friheds bål.
Og de, som lider, og de, som længes,
vil alle nå deres længsels mål.
Da sejrer frihed fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

5

Når Gud tar magten, må magten vige,
og kræmmerånden blir drevet ud.
Når Gud tar magten, blir alle rige,
Gud alt i alle, vi ét i Gud.
Da danser glæden fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

6

Når Gud tar magten, blir fjender venner,
en fremmed søster, en flygtning bror.
Når Ånden blæser og ilden tænder,
får alle plads ved det bedste bord.
Da stråler lyset fra kyst til kyst,
da synger alle af hjertens lyst.

7

Guds vej til magten i hele verden
er Jesu ord og hans liv og død.
Guds vej til magten er påskesmerten,
er nådens bord og dets vin og brød.
Guds vej til magten fra kyst til kyst
er hjertets sange af hjertens lyst.

8

Gud, tag nu magten i vores indre,
gør os til redskaber for din fred.
Lad ingen magter i verden hindre
os i at leve i kærlighed.
Da lykkes livet i lyst og nød,
da synger hjertet i liv og død.

HAJ 1980, 2009 og 2017

Før jeg cyklede hjem fra Herlev Sygehus, fortalte jeg Moustgaard, at jeg var ved at skrive en sang eller salme, som jeg håbede blev færdig, før han døde. Jeg nåede nu kun at læse en kladder for ham, men ved kaffen i Islev Kirke efter hans begravelse sang vi ”Jeg så dig, Kærlighedens Søn”. Den blev ellers skrevet på bestilling af kirkesanger Svend Løvlund til middagen ved hans datters konfirmation. Men nu blev den altså skrevet til både konfirmation og begravelse.

Jeg skrev den på melodien til Brorsons vidunderlige ”I denne søde juletid”. Den er en genfortælling af evangeliet – stærkt inspireret af den kristologiske hymne i Filipperbrevet 2,6-11 - og af indledningen til Astrid Lindgrens ”Brødrene Løvehjerte”. Det sidste vers blev skrevet op imod den dødsangst, jeg havde med mig fra en indlæggelse på cancerhospitalet Finsen-instituttet ugen før min 30års fødselsdag, så for mig er det en af mine vigtigste salmer. Men selv om den stod i min ”Til fælles sang” (1986) – og gav titlen ”Kærlighedens Søn” til den store bog, som Merete Wendler og jeg udgav i 1999 – på opfordring fra Det økumeniske Center i Århus, blev den vist ikke brugt ret meget af andre end mig selv. Derfor forkortede og reviderede jeg den i 2008, hvor den også fik ny melodi af Caroline Borello Lerche. Inspireret af Astrid Lindgrens Kristus-eventyr ”Mio, min Mio” hedder den nu ”Der var engang en kongesøn”.

1

Der var engang en kongesøn
i glædens gyldne rige.
Hans bolig var vidunderskøn,
hans lykke uden lige.
I rosegården hvid og rød,
hvor der er ingen tid og nød,
hvor alt er lys og varme,
i himmelseng på drømmeslot
der hvilede han trygt og godt
i kærlighedens arme.

2

Indtil han fra det fjerne så
med sine gode øjne
på verdens liv bag alt det blå,
på krig og sult og løgne.
Den dag han så en lillebror,
en søster og Guds grønne jord
forført, forpint, forgiven,
da bød han lykkeland farvel
og gik i krig mod Fanden selv
og gav sit liv for livet.

3

Snart går han rundt på land, i by
og spreder liv og glæde.
Man ser ham som en tordensky!
Man ser ham le og græde.
Han råber til de rige: "Ve!"
og til de små i verden: "Se,
min rigdom skal I dele!"
Han rejser lammet livsmød op
og vækker liv i vissen krop.
Det hele vil han hele.

4

Han rider imod magtens by
som konge og som slave.
Hans følge jubler højt i sky:
Halleluja for Jahve!
De fatter ikke dybden i
det tjenersind, den sympati,
der er hans liv og lære.
De breder klæder på hans vej
og drømmer, li´ som du og jeg,
om rigdom, magt og ære.

5

Vi ser ham i Jerusalem
om natten, dødsens bange.
Vi ser betjente liste frem
og tage ham til fange.
Vi ser ham under streng tortur,
vi ser ham stillet mod en mur,
vi ser dem slå og spytte.
De sidste venner falder fra.
Han dør forladt på Golgata
til ingen verdens nytte !

6

Til ingen verdens nytte ? Jo,
til hele verdens glæde !
Nu er han over alt, min tro,
selv her er han til stede !
Nu griber mig hans tjenersind.
Han tørrer tåren af min kind.
Han vækker håb i nøden.
Han gør sig selv til brød og vin,

til evig hjertemedicin
mod synden og mod døden.

7

Så når jeg ber min sidste bøn,
den ensomme og svære,
da ber jeg himlens kongesøn:
Tag hånd om mine kære!
Og råb hen over mørkets hav
til mig på randen af min grav
med al din kraft og varme:
Kom kun, min ven, jeg går med dig,
nu skal du hvile trygt med mig
i kærlighedens arme.

Er jeg kunstner?

Jeg var præst i Tingbjerg fra 1979 til 1991. Når jeg ser tilbage, er det ret vildt, hvor mange salmer, jeg skrev der. Men jeg betragtede ikke salmeskriveriet som kunst, men som en nødvendig del af mit arbejde som præst for denne fattige og ganske ukirkelige sognemenighed. Jeg betragtede det som mit "kald" at holde gode lutherske salmesangsgudstjenester – først i konfirmandstuen – og senere i den nye kirke. Men der i firserne var vi mange præster, der indså, at vi ikke kunne holde gode gudstjenester, hvis vi kun brugte salmebogen. Og biskop Ole Bertelsen så også nødvendigheden af nye salmer. Vi var mange, der i den tid holdt "familiegudstjeneste" en gang om måneden, og der afprøvede vi både nye salmer og nye bønner. I Tingbjerg medvirkede både konfirmander og spejdere ved disse gudstjenester – med klokkeringning og indgangs- og udgangsbønner, med uddeling af nadverbrød – og med uddeling af programmerne – med alle dagens salmer på. I starten skrev vi hverken forfatter- eller komponistnavn på programmerne. Det var jo indholdet og sangbarheden, der var det vigtige. Og jeg tror ikke, at vi salmeskrivere drømte om at få betaling for vores håndværk. Vi var glade, når vores arbejde kunne bruges, og især, når det blev brugt af andre end os selv. Og folk tog de dupliserede

programmer med hjem – og snakkede om dem – og gav dem videre.

På den måde – og via Danske Kirkedage, der blev holdt hvert tredje år, - fik de nye salmer – og altså også mine – efterhånden en vis udbredelse. Jeg blev naturligvis lidt trist, når mine københavnske præstekolleger sagde, at mine salmer kun kunne bruges i Tingbjerg. Og lidt glad blev jeg, da Leif Vestergaard fra Det Økumeniske Center i Århus spurgte, om de ikke skulle udgive en samling af mine salmer. Og til Kirkedagene i Esbjerg 1986 udkom så ”Til fælles sang” – 38 salmer for små og store mennesker. Hverken layouteren eller nodeskriver Merete Wendler eller jeg selv fik andet for vores arbejde end glæden over, at det første oplag på 1000 stk. hurtigt blev udsolgt – og at heftet måtte genoptrykkes to gange.

Den nyeste salme i ”Til fælles sang” var ”Du satte dig selv i de nederstes sted”. I det indre kaos, jeg havde, efter at min ældste søster havde begået selvmord, og jeg havde begravet hende i begyndelsen af mart, kom dens fire strofer nærmest dumpende ned fra himlen, mens jeg arbejdede med min prædiken til Kristi Himmelfartsdag 1986. Da jeg et par uger senere så på, hvad jeg der havde skrevet, faldt ordet ´kunst´ mig ind for første gang. Men samtidig indså jeg, at det at skrive sådan en tekst ikke er noget, jeg kan! Og da ordet kunst har at gøre med at kunne, er jeg altså ikke kunstner. Men teolog og versemager!

